

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII., Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 31.

Sreda 18. aprila 1928.

Leto III.

Le tako naprej!

Mesto dela in kruha — cesta in glad.

To, kar se dogaja v mariborski železniški delavnici, je potrebno posebnega, prav jasnega in ostrega komentarja, ker nam to v praksi in najboljše ilustrira socialno pojmovanje vlade. Železničarji se že nekaj let obupno borijo za obstanek. Da so njihove zahteve sto in tisočkrat upravičene in utemeljene, ne dokazujejo samo dokazi in resolucije njihovega Saveza, ne dokazujejo samo njihovi obupni klici in protesti — dokazujejo tudi dejstva, da so vse meščanske stranke, ko so bile v opoziciji, kričale in vpile o strašni bedi železničarjev, ki morajo v smrt. Vse te stranke so seveda, čim so prišle v vladno, na vse to takoj pozabile — dokaz pa vendar ostane, da so tudi one priznale obupno stanje železniških delavcev. Po vsem tem bi bilo vsaj pričakovati, da se na vladnih in odločilnih mestih pozna in uvažuje to bedno in sramotno stanje in da se ga hoče izboljšati. Doživljamo pa nasprotno to neverjetno stvar, da se komaj dihačim delavcem, čim bolj oni protestirajo, tem bolj trgajo njihove pravice.

V mariborski delavnici so delavci, ki zaslužijo, reci in piši, do 900 Din mesečno — pa naj s to mastno plačo žive!

Edino, kar jim je pri tej polomiji še ostalo, je bilo njihovo živilsko skladišče, iz katerega so dobivali živila nekoliko ceneje, ali vsaj proti naknadnemu odtrganju na plači za vsoto, ki so jo dolgovali za nakupljena živila. Pa vam vlada gre in ukine še to skladišče!

In ker so delavci protestirali in zahtevali, da se vsaj konsumno skladišče ohrani, vam poklicani činitelji gredo in vržejo takoj iz službe železniške zaupnike in tiste, ki so jim bili potrebni, da se na njih mašču-

jejo, ker niso delavci nad postopanjem železniške direkcije zavriskali od veselja.

Tako: mesto kruha in pravice glad, vedno hujši glad, nato še odpust iz službe — široko cesto, v času, ko vlada najhujša brezposelnost.

Tako se vodi in dela pri nas socialna politika! In to v državnih ob-
ratih!

Kako naj javnost reagira, kako naj reagirajo delavci?

Ali je sploh mogoče računati z možnostjo, da bo kedaj boljše? Ali niso samo zgovorni znaki vesplošnega groznega propadanja vsega našega življenja?

Pa se je zgodilo še hujše: ko je železničarska organizacija izročila upravi železniške delavnice protest proti odslovlitvi omenjenih zaupnikov in delavcev z željo, da se jih sprejme spet v službo, je uprava izjavila, da bo disciplinirala še ona dva železniška zaupnika, ki sta pis-
mo na upravo podpisala v imenu organizacije!

Tako!

Ali nas ne spominja vse to na srednji vek? Ali ni to dokaz, da se smatra delavstvo za brezpravno rajo, ki se jo sme izstradovati in goniti — in mora zato lepo molčati?

Proti odpustitvi omenjenih delavcev je protestirala vsa poštena javnost. Ali se pa še kdo kaj zmeni za mnenje poštene javnosti?

Mariborski železničarji so sklicali za sredo zvečer, 18. t. m., protestni shod v »Unionovi dvorani«. Prav je, da protestirajo, še bolj potrebno pa je, da se vsi organizirajo. Druge poti ne vidimo. Delavstvo, če se bo iz splošne polomije rešilo, se bo samo potom močne organizacije in discipliniranega dela za svojo stvar.

Vsi na shod,

ki se bo vršil v Mariboru v sredo, dne 18. aprila 1928, v verandi »UNION« (pri Götzu) ob 7. uri zvečer, v Ljubljani pa v četrtek, dne 19. aprila ob 1/8. uri zvečer v Mestnem domu. Bodimo solidarni! Delavstvo na plan! Obsodimo teror!

Začnimo delati za mladinsko organizacijo.

Naša bratska avstrijska soc. dem. stranka je lahko ponosna na svojo mladino — o tem priča tudi njeno delovanje in organizacija delavske mladine v vrstah združenega proletariata v Avstriji.

Za velikonočne praznike, dne 7. in 8. aprila t. l., je zborovala v Gradcu Zveza socialistične mladine v Avstriji, na katerem je bilo nad 200 delegatov iz cele Avstrije. Zveza soc. mlad. delavcev šteje 356 podružnic z 28.152 člani od teh je skoraj 7000 deklic. Vsaki četrti mladinski delavec v Avstriji je že član svoje organizacije ter primerno vzgojen in prepojen z osnovnimi načeli socializma. Od tega ogromnega članstva ima nad 5000 zaupnikov, ki delajo po okrajih in raznih sekcijah v zveznem delokrogu. Za vzgojo zaupnikov je imela v prejšnjem letu 56 šol, katere je posečalo

2412 zastopnikov. Mednarodnega kongresa mladinskih delavcev v Amsterdamu se je iz Avstrije udeležilo 150 mladincev — da dobe vajenci vpogled — kako se mora delati za osvobodjenje delavcev izpod kapitalizma, imperializma itd. Avstrijska soc. mlad. organizacija je za časa njenega obstoja že veliko pridobila za proletarsko mladino. Zaščito proti izkoriščanju ter zakon z dne 26. marca 1926 za obrtne in trgovske vajence da mora vsak podjetnik ali mojster obdržati vajenca še po učni dobi najmanj 3 mesece kot pomočnika v svoji službi in tudi plačati ga kot pomočnika. Zasiğurala je nadalje brezposelne podpore vsem mladinskim delavcem, vajencem, brez izjeme, izvedla reformno vajeniške izobrazbe, vajeniški odškodninski zakon za časa učne dobe je za vajence določena plača po stro-

kah na teden ali na mesec) vajeniško inšpekcijo, uvedla vajeniške senat in štiri tedenske dopuste.

Vse te zahteve je mladinska zveza z vsemi sredstvi zastopala in uveljavljala vsepovsod v prid proletarske mladine.

Našim sodrugom onstran meje v Avstriji moramo biti samo hvaležni za vse dobro, ki so s tem izvršili v korist izkoriščane delavske mladine. Kaj pa pri nas?

Tudi pri nas moramo začeti delati po vzoru avstrijskih sodrugov. Da organiziramo naše vajence vsepovsod v Sloveniji — vse naše mladinske delavce. Pri organiziranju mladinskih delavcev ne smemo pozabiti, da vsa ta armada mladine obstoji večinoma iz vajencev, kateri po učni dobi morajo prestopiti v svoje strokovne organizacije. Kovinarski vajenci, ki postanejo pomočniki, gredo v kovinarsko centralo, mizarji v lesno, krojači v oblačilno itd., po raznih strokah organizacije. V mladinskih organizacijah ostanejo mladi delavci samo do 18. leta velenjenj, potem pristopijo z vsemi pravicami, katere so deležni pri mladinskih organizacijah, v svoje strokovne centrale.

V Gradcu se je sklenilo, da se prihodnji mednarodni kongres mla-

dinskih delavcev vrši leta 1929 od 12. do 14. julija na Dunaju. Pred vojno je imela mednarodna mladinska centrala v 16 deželah v 17 zvezah okrog 50.000 članov, sedaj po vojni v 46 zvezah v 29 deželah šteje že preko 200.000 članov!

Na prihodnjem mednarod. kongresu mladinskih delavcev ne sme ostati Slovenija in tudi ne Jugoslavija brez njenega zastopstva na tem kongresu. Na delo, sodrugi, vsepovsod za mladinsko organizacijo!

Rdeči mesec!

Danes smo prejeli prvo celotno obvestilo za 10 novih naročnikov »Delavske Politike«, katere je nabral sodr. Petretič Konrad iz Trbovelj in s tem prvi dobil za svoj trud nagrado dveh knjig, katere se mu bodo te dni poslale. Sodružice in sodrugi, posnemajte požrtvovalnega sodruga iz Trbovelj. Zbirajte nove naročnike in za tiskovni sklad; s tem bode sebi pripomogli do močnega razvoja, potom katerega bode edino mogli uspešno braniti svoje interese.

Socialistična kritika državnega proračuna

Govor sodr. Petejana v narodni skupščini povodom razprave o državnem proračunu.

(Konec.)

To so pa največ prečanski vpokojenci, ki še danes niso prišli do tega, do česar so si stekli pravico in kar jim gre po številu službenih let. Zato mislim, da se mora ta sistem, kakoršen je danes v praksi, temeljito preduvažiti potom potrebnih reform, ki se imajo izvesti brez odlašanja.

Vsi vpokojenci, ki so še sposobni za nadaljnje službovanje, bi se morali reaktivirati,

nesposobnim pa bi se morala dati pokojnina, ki odgovarja in zadostuje z ozirom na sodobne življenske razmere. Reaktivirati bi se morali predvsem oni vpokojenci, ki so bili vpokojeni vsled političnih persekucij, in oni, ki so prostovoljno zapustili državno službo oziroma prosili za vpokojitev. S tem bo država mnogo prištedila na eni strani, na drugi strani pa se bode lahko onim, ki imajo pravico do pokojnine, dala pokojnina, ki odgovarja njihovim potrebam in letom njihovega službovanja.

Imamo pa še eno vrsto vpokojencev, ki predstavljajo nekaj unikum, to je kategorija ministrskih vpokojencev. Imam pred seboj listo vseh naših ministrov, ki so vpokojeni ali pa na razpoloženju. Po tej listi nimamo nič manj kot 105 ministrov, ki so bili po l. 1919. večinoma postavljeni na razpoloženje ali pa vpokojeni, in ko sem te podatke preštudiral in preštel, sem ugotovil, da imamo 45 ministrov na razpoloženju, 40 ministrov pa v pokoju. Vsi ti ministri so po večini mlajši in nekateri izmed njih morda tudi narodni poslanci, ki torej poleg ministrske pokojnine uživajo še poslanske dnevnice. Samo za redne pokojnine izdaja naša država, neštetiški doklad, preko 2 milijona dinarjev na leto; ako pa računamo še dodatke, potem šele vidimo, koliko denarja potrebujemo za podpiranje ljudi, ki tega niso zaslužili. Kajti če je dotični par mesecev minister, mu pač zato ni treba dati nobene pokojnine, ker je itak bil dobro plačan in nagrajen za tisto dobo, tekom katere je ministroval ali pa bil na razpoloženju. Ako hočemo štediti pri narodu, ako narod silimo, da izda zadnji belič za davke, potem moramo tudi to gospodo prisiliti, da se odreče tem dohodkom, kadar je narodu treba nujno pomagati do ekonomskega razvoja.

Se dve stvari moram omeniti, ki jih smatram kot važne, in to je, da bi se moralo več pažnje posvetiti naši prosveti, naši šoli, osobito pa pobijanju analfabetizma,

ki je jako velik v naši državi. Kajti ako čitamo številke o analfabetih v Dalmaciji, Srbiji, Bosni in Hercegovini in drugod, nas mora biti sram pred celim kulturnim svetom radi tega žalostnega dejstva, ki je javno dokumentirano. Mnenja sem, da bi se tudi v tem oziru z dobro voljo lahko marsikaj

spremenilo in zboljšalo, ako bi se dovolila zadostna sredstva, da se to odpravi.

O delavcih, katerih interesi so meni najbolj važni, bi spregovoril samo še par besed, da vidite, kaj pravzaprav želimo, da ne želimo nič od onega, kar bi državo majalo ali spravljalo iz ravnotežja ali celo onemogočilo njen razvoj. Mi zahtevamo predvsem

jednakost pred zakonom,

ker iz prejšnjih podatkov in izvajanj ste videli, ali ste se mogli prepričati, da delavec ne uživa enakosti pred zakonom. Zahtevamo enako slobodo za vse državljane, pa bili to Nemci, Madjari, Slovenci, Hrvatje ali Srbi, Arnavti ali kdor si bodi. V tem oziru pri nas še ne vladajo take razmere, da bi odgovarjale kulturnim potrebam delavstva.

Zahtevamo, da se delavstvu omogoča vse to, kar ima isto v drugih državah, osobito glede delovnega časa in nočnega dela.

To zahtevamo zlasti tudi radi tega, da obenem preprečujemo oziroma čim uspešneje pobijamo tuberkulozo, ki je ponajveč samo posledica predolgega delovnega časa in nezdravih razmer po raznih tovarnah. Pri tej priliki omenjam, da imamo tudi v Beogradu tovarne, kjer se dela po 14, 15 do 16 ur na dan. To so tovarne za trikotažo in druge. Ako se vprašamo, zakaj je ravno v Beogradu tako hudo razširjena tuberkuloza, najdemo ravno v razmerah teh tovarn največ vzroka za to. V teh nevdružljivih, higijensko skrajno pomanjkljivih razmerah tiči in se skriva kal smrti za tisoče in tisoče mladih ljudi.

Nadalje zahtevamo zavarovanje za slučaj brezposelnosti, starosti in onemoglosti, in to tudi za poljedelske delavce, ki, kakor drugi delavci, na stare dni nimajo kam se obrniti in kje iskati pomoči v svoji bedi in stiski.

Se nekaj moram omeniti, kar bi lahko označil kot nekako specialiteto naše notranje politike, da se namreč našim delavcem, ne vem iz kakšnega razloga,

ovira in ne dovoljuje prekrasneje državne meje oziroma izselitev iz države,

ako prosijo za to v slučaju, da se jim nudi prilika boljšega zaslužka oziroma boljši delavni pogoji. Mislim, da je treba delavske-mu razredu čim bolj omogočiti in olajšati pot do zaposlenja in zaslužka, ne pa da bi se mu delale v tem oziru težkoče in ovire.

Nadalje istotako zahtevamo, da se potom pogodb uvede

reciprociteta za naše delavce v inostranstvu in za inostranske delavce, da postanejo tudi ti deležni vseh ugodnosti v naši državi, kolikor jih uživajo naši delavci v inostranstvu.

O strankinem kongresu v Beogradu

objavimo daljše poročilo v prihodnji številki »Delavske Politike«.

PREPROGE.

Preproge vsake vrste je treba od časa do časa temeljito očistiti, ne samo ker so umazane, ampak tudi radi tega ker so shojene.

Ni potrebno, da za tako čiščenje izdajate mnogo denarja, „RADION“ bo to storil brez velike muke.

Raztopi „RADION“ v mrzli vodi, namoči v tej raztopini krpo in z njo v ravnih potezih briši po razgrnjeni preprogi.

Nadaljuj potem to pranje, toda s čisto mrzlo vodo, izkrtaj in izpraši preprogo, pa se bo izgled in barva pokazala, kot da je preproga nova.

Zahtevamo svobodo tiska in svobodo štrajka. Priznati morate, da tiskovni zakon, ki ste ga tukaj izglasovali pred dvema letoma, absolutno ne odgovarja naši moderni dobi. Ta zakon je reakcionaren in brani predvsem tiste, katere se ne bi smelo brniti, t. j. reakcijo in korupcijo.

Gospodje dovolite mi še par besed o zunanji politiki, in to o stvari, o kateri bi sploh ne spregovoril, ako se ne bi dogajale stvari na račun naših manjšin v Italiji, kjer živi pol milijona — ako ne več — našega naroda, ki trpi, ker so se mu odvzele gospodarske, socialne in kulturne pravice in ker se mu ne priznavajo niti one najelementarnejše pravice, ki gredo vsakemu človeku in ker se ga gospodarsko in kulturno uničuje. Da, sili se ga celo, da mora spreminiti svoje rojstno ime in se nazivati tako, kakor velevali fašistične vlasti.

Kar se dogaja danes Slovencem, Hrvatom in Nemcem v fašistični Italiji, to je naravnost svetovni škandal, ki mora vsako prizadeto in kulturno državo izzvati,

da najogorčenejšo, najodločnejšo protestira proti aktom takega nasilja, ki je proti vsakemu mednarodnemu in človeškemu pravu. Čudim se, da je imela mala nemško-avstrijska republika pogum, da je dvignila svoj glas v parlamentu proti fašistični Italiji, na drugi strani pa se moram tem bolj čuditi, da

naša vlada, ki je isto tako prizadeta, do sedaj ni storila niti enega koraka, da bi zaščitila vsaj one, ki so naša kri in ki potrebujejo in pričakujejo naše zaščite. Mnenja sem, da bi se tudi naš parlament moral pridružiti protestom nemško-avstrijske republike, in dvigniti svoj glas za naše brate, kakor tudi za vse druge, ki so zatirani, pa bilo to v Italiji ali kjer si bode. Ako zahtevajo vlade drugih držav od nas, da respektiramo pravice njihovih sonarodnjakov, takozvanih narodnih manjšin, kar je naša dolžnost, da storimo, potem imamo tudi mi pravico zahtevati od njih, da morajo isto tako respektirati pravice našega življa, ki je navezan na teritorij njihovih držav. Toda naša vlada žalibog tega do danes ni zahtevala in ni ničesar ukrenila, niti pri Društvu narodov, niti kje drugod, in mirno dopušča,

da italijanski fašisti zatirajo in upropaščajo naš živeli.

Jaz se kot socialist in internacionalist čutim dolžnega zahtevati v imenu človečanstva in internacionalne solidarnosti, da se končno mora priti do svobode in pravice vseh zatiranih v vseh državah.

Iz gornjih razlogov izjavljam, da bom glasoval proti predloženemu budžetu, ker nimam zaupanja v vlado, dokler ne ugodí vsem mojim zahtevam, katere sem tukaj navedel in podprl z razlogi in fakti.

Za dva Okrožna urada v Sloveniji.

Birokracija, korupcija in partizanstvo obsojeni.

V nedeljo se je vršila v kazinski dvorani v Mariboru anketa, ki jo je sklical Okrožni urad v Ljubljani z namenom, da paralizira nezadovoljstvo in da v kali zaduši zahtevo mariborske javnosti po samostojnem Okrožnem uradu za mariborsko oblast. Kar uvodoma moramo podčrtati, da anketa tega svojega namena ni dosegla, ampak narobe: vsi izrodki nesmiselne birokracije in nenasitnega partizanstva so bili javno in skoro soglasno obsojeni.

Anketi je prisostvovalo okoli 150 ljudi, med njimi največ delavcev; precej je bilo navzočih tudi delodajalcev, zlasti klerikalnih in nekaj oblastnih poslancev ter zdravnikov.

Ob 10. uri je otvoril anketo klerikalni predsednik Okrožnega urada, g. Krek, ki pa je že v svojem otvoritvenem nagovoru izzval med delavskimi zastopniki in tudi med obrtniki hud odpor radi izjave, da se na anketi ne bodo razpravljali poedini slučajji. (Zakaj ste nas potem vabili, to je diktatura itd.! so klicali ogorčeni delegati.)

Sele, ko je svoje zadržanje na priporočilo dveh delavskih zastopnikov korigiral, se je razburjenje malo poleglo in ravnatelj urada dr. Bohinjec je začel svoje predavanje o socialnem zavarovanju.

Njegova izvajanja so bila kajpada dobra in lepa, vendar niso bila v skladu niti z dnevnim redom, niti z vprašanji, ki delavsko javnost najbolj zanimajo, vsled česar je moral svoj govor predčasno končati. Sploh je izgledalo, kakor da so imeli gospodje namen, natrobiti navzočim delegatom z dveurnimi govori ušesa, nato pa le-

po končati, ker bi ljudje po 12. uri jeli odhajati.

Prišlo je pa drugače. Kmalu po 11. uri je dobil prvi besedo s. Ošlak, ki je v stvarnih izvajanjih podvrgel poslovanje urada strogi kritiki in zahteval zlasti odpravo občinskih po-trdil, več človeškega ravnanja z bolniki, poenostavljenje zdravniške službe, da bo delavcu omogočeno priti hitro k zdravniku, boljša zdravila, odpravo partizanstva in izplačevanje hranarine v vseh večjih krajih na licu mesta. Zahteval je zlasti gospodarsko enakopravnost za mariborsko oblast, takojšen razpis volitev in pa samostojen Okrožni urad za mariborsko oblast.

Med govorom je bil govornik večkrat burno aklamiran. Takoj se je videlo razpoloženje med delavci in delodajalci, kajti razen nekaterih klerikalcev, ki so zatajili samega sebe, je pritrdjevala govornikovim izvajanjem cela dvorana. Ta izvajanja je nato izpopolnil še s. Jelen, ki je zlasti s povdankom zahteval zopetno izplačevanje hranarine na licu mesta. Pečal se je s partizanstvom na Okrožnem uradu in krivično sestavljenim ravnateljstvom, ki se zrcali najbolj v tem, da je nekdo član ravnateljstva, ki ni niti član Okrožnega urada. Kritiziral je tudi postopanje zdravnikov, ki puščajo k sebi naenkrat več bolnikov in to celo ženske in moške skupaj, kar je treba absolutno odpraviti.

Obrtnik g. Kumerc je iznesel kričič slučaj nesmiselne birokracije, kjer je kovaški vajenec zgubil oko, ko je, težko ponesrečen, moral iskati potrdila po mestu, brez katerega ga

zdravnik ni hotel zdraviti. Ta slučaj je povzročil v dvorani nepopisno zgražanje. Zakrijte si obraz! je zaklical nekdo izmed obrtnikov. Priključil se je v imenu kovaške zadruge v celoti delavskim zahtevam.

V imenu delodajalcev je govoril nato ravnatelj ruske tovarne g. Krejčič in reči moramo, da nas je njegov nastop prijetno iznenadil. Izjavil je, da v celoti soglaša z delavskimi zahtevami. Ostro je nastopil proti grožnji dra. Bohinjca, da se bodo znižale dajatve in pa zvišali prispevki, za Ruše posebej je pa zahteval organizacijo zdravniške službe, »ker je lažje priti enemu zdravniku ordinirat za nekaj ur v Ruše, nego 20 delavcem v Maribor«.

Za njim je govoril v imenu delodajalcev še g. Bugeš, ki je istotako nastopil za samostojen Okrožni urad.

Lepo je govoril nato še s. Dvoršak, ki se je bavil prav z mariborskimi razmerami in kritiziral nedostanke pri ekspozituri. Čas je medtem seveda potekal, ura je bila že skoro ena, vse je vztrajalo na svojem mestu in niti en glas se še ni dvignil za obrambo kričečih slučajev. Toda, glejte, prišel je klerikalni občinski svetnik g. Aljančič, ki je s svojim nastopom izzval nepopisne proteste, kajti on se je prvi izrekel proti samostojnemu Okrožnemu uradu in proti izplačevanju hranarine na licu mesta. Nastal je hrum in v splošnem prerekanju se je avtonomni centralist zopet vsedel. Ko je končal, so mu, reci in piši, ploskali trije poznani klerikalci.

Ker pa ni nikoli nobene akcije, kjer bi klerikalci ne igrali dvojne vloge, tako je bilo seveda tudi tukaj. Oblastni poslanec in kaplan g. Hra-stelj je hitro razumel položaj, kajti vsi klerikalni podjetniki so soglašali s socialističnimi zahtevami in jim pridno pritrdjevali. Vstal je in nastopil za izplačevanje na licu mesta, seveda pogojno in zavzel se celo, čujmo, za dva Okrožna urada. (Da vas ne bodo zlasali, se sliši medklic iz levece.) Hotel je pa spraviti celo stvar na dolgo klop in predlagal še eno anketo, ki naj vprašanje pozneje enkrat rešuje. Temu nasproti so zahtevali delavski zastopniki glasovanje vsaj v vprašanju izplačevanja hranarine. To gospodom seveda ni šlo v glavo.

V debato je posegel z dobrimi nasveti tudi s. Karol Čeh. Nemec Glasen se je v imenu nemških obrtnikov izrekel za cepitev.

Dr. Bohinjec je skušal nato vse iznešene zahteve ovreči, vendar se mu to ni posrečilo, kajti po njegovih zaključnih izvajanjih so delegati slej ko prej zahtevali glasovanje o izplačevanju hranarine na licu mesta. V splošnem prerekanju so se nato razšli.

Anketa je trajala skoro do druge ure popoldne in je rodila vsaj en uspeh: Seznanila je gospode, ki pridejo s člani le malokdaj v stik, o vsakdanjih delavskih vprašanjih.

Boj zoper birokracijo in klerikalno partizanstvo se bije na celi črti in sedaj ga je treba voditi do uspešne zmage.

Nastop Delavskega odra „Svobode“

Krstna predstava izvirne slovenske socialne drame »Križa«, spisal Rudolf Golouh.

Dne 30. aprila ob 8. uri zvečer vprizori v Narodnem gledališču v Ljubljani Delavski oder »Svobode« izvirno slovensko dramo Rudolfa Golouha »Križa«. Delo je prva slovenska drama, kjer nastopa proletarska množica kot nositeljica borbe s kapitalom. Drama ni navadno agitacijsko delo, temveč je umetniški proizvod, v katerem nam pisatelj slika poleg borbe s kapitalizmom tudi žalostne razmere v delavskem pokretu. Osnovno dejanje tvori križa, ki je po svetovni vojni nastopila v vsej kapitalistični produkciji, tako tudi pri nas in povzročila številno redukcijo obratov in odpuščanje delavcev, ki morajo v tujino iskati kruha in domovine. V tej krizi je bilo delavstvo odškodovano in kapital se je na račun dela začel konsolidirati. Tako tudi v drami zaenkrat delavstvo v borbi s kapitalom omaga, toda samo trenutno, zakaj, delo izzveni v mogočni veri za osvoboditev tovarne. Tako bo vprizoritev tega dela kulturni dogodek za slovenski delavski pokret in dolžnost vseh delavskih kulturnih, strokovnih, gospodarskih, političnih itd. organizacij kakor vsakega posameznega sodruža in sodružice je, da se te prireditve ude-

leži, da agitira za njo. Vprizoritev je združena z velikimi stroški in Delavski oder pričakuje, da ga bo ves proletariat pri tem njegovem prvem nastopu moralno in materialno podprl. Vrhu tega se vrši predstava na predvečer praznika dela, ki bo s častno udeležbo in z vprizoritvijo tega dela doživel najlepše praznovanje.

Vstopnice dobite v predprodaji pri s. Štuklju v pisarni kulturno-prosvetnega odseka Delavske zbornice v Gradišču 2. Opozarjamo že danes, da naj posamezne organizacije agitirajo pri svojih članih in po svojih zaupnikih kupijo vstopnice za svoje člane v predprodaji. Ravnotako opozarjamo sodruge iz okolice, da pravočasno ali pisмено ali ustmeno naročijo vstopnice. Ker še imamo za nastop vedno premalo množice, se vodstvo Delavskega odra ponovno obrača na ljubljanske sodruge in sodružice, da se v centrali »Svobode« v Ljubljani tekom tega tedna javijo za sodelovanje.

30. aprila mora ljubljanski proletariat zasesti Narodno gledališče do zadnjega kotička. Vsi na delo za čim številnejšo udeležbo! Delu čast in oblast! — Delavski oder.

Celjsko pismo.

Nesklepčna seja občinskega odbora.

V četrtek, dne 5. aprila se je vršila redna seja občinskega odbora z običajnim dnevnim redom. Župan je med drugim poročal, da je namesto občinskega odbornika s. Felicijana prišel v občinski odbor s. Čepin, uradnik ekspoziture OUZD. Sodrug Felicijan je, kakor smo svoječasno že poročali, odlozil odborniško mesto, ker se je preselil v Vojnik. Za županom je poročal dr. Voršič za pravno-personalni odsek. Že pri tem poročilu je prišlo med poročevalcem in s. Komavljem od malega incidenta in sicer radi tega, ker si je slednji dovolil nekaj pripomniti glede oddaje neke službe, ki je bila razpisana že pred 10 meseci. Na to je poročal dr. Vrečko za finančno-gospodarski odsek. Iz tega poročila je najvažnejše vprašanje zidanja delavskih hiš iz fonda za brezposelne, o čemur bomo ob priliki obširneje poročali. Po končanem poročilu finančnega referenta je demokratski odbornik, profesor Mravljak, vprašal za pojasnila glede odpovedi stanovanja od strani občine bivšemu podžupanu Zabkarju. O tem vprašanju se je razvila zanimiva in deloma ostra debata, v katero je posegel tudi sodrug Komavli, ki je izjavil, da se je z ozirom na to, da se je o tem po celem mestu govorilo, na licu mesta osebno prepričal, ali odgovarjajo vzroki, radi katerih se je Zabkarju stanovanje odpovedalo, dejstvom. Sodrug Komavli je na podlagi osebnih ugotovitev prišel do zaključka, da vzroki, ki so v sočni odpovedi navedeni, ne držijo, in da vse okolnosti, ki so s to zadevo v zvezi, jasno pričajo, da ta odpoved ni nič drugega, kakor

navadna politična persekucija, proti kateri mora vsak pošteno misleč človek odločno protestirati in to brez ozira na to, ali zadene taka odpoved Petra ali Pavla. Posebno pa ni tako postopanje od strazi občine na mestu v času, ko je občina prisiljena apelirati na privatne hišne lastnike, n-j nikar ne mečejo najemnikov na cesto. Iz vseh teh razlogov in potem ko je pojasnil tozadevno načelno stališče, je sodrug Komavli predlagal, da občinski odbor anulira sklep finančno-gospodarskega odbora ter odpovedi stanovanja g. Zabkarju prekliče. Dr. Hrašovec se je temu predlogu v imenu demokratskega kluba pridružil, večina pa je predlog odklonila. Na to so se demokratski odborniki v znak protesta odstranili, nakar je moral g. župan ugotoviti nesklepčnost seje in voščiti še navzočim odbornikom veselo alelujo in — lahko noč! V poročilu finančnega odbora je bila tudi odklonitev svojčasnega predloga za podporo gladojučim v Hercegovini, s čemur si je klero-radikalno-nemška večina dala prav lepo sprječevalo. O tej seji je poročal tudi »Slovenec«, ki se je — naravna stvar — obregnil v s. Komavlija, češ, da je dosledno sekundiral demokratom in »napadal« večino. Glede »napadov« na večino samo kratko ugotovitev: Ta večina mora biti presneto piskava, če se pusti napadati od enega človeka. Sicer pa je stvar nekoliko drugačna in moramo reči, da je večina v občinskem odboru le relativno odgovorna za to, kar napiše v »Slovencu« njegov poročevalec, ki v 99 od 100 slučajev sliši travo rasti in vidi v stvarnih izvajanjih

političnega nasprotnika same »napade«. Vprašanje okusa je nadalje, če se hoče nasprotnikove argumente, ki držijo in se jih ne da izpodbiti, pretvoriti v »napade«, kakor dosledno dela »Slovenec«. Dopisnik, računajoč pri tem na naivnost celjske javnosti, ki pa le ni tako naivna, kakor si dotični gospod domisluje. In če misli ta gospod, da je s. Komavli na omenjeni seji osebo »napadal« klerikalnega odbornika g. J. s tem, da ga je na prav kavalirski način podučil o parlamentarnih manirih, se tudi moti, kajti ta kratek in dostojen poduk se je zdel celo večini gospodov iz večine popolnoma na mestu. Vsekakor ponavljamo to, kar smo že opetovano rekli: Če se bo izkazala potreba, bomo socialisti šli iskat poduka, kaj in kako smemo govoriti, kamorkoli in h komurkoli, nikdar in nikoli pa ne — k celjskemu dopisniku »Slovenca«, ker se res bojimo, da pozabimo še to, kar znamo, če gremo k njemu v šolo! K tej seji h koncu še to: Neki gospod občinski odbornik iz večine — ime ga enkrat zamolčimo — ima to lepo nava-

do, da vedno, ko opozicija iznaša svoje misli in kritiko, na brskanten način predlaga konec debate, češ, kaj bomo to poslušali. Resnim ljudem tako postopanje prav nič ne imponira in kaže k večjemu, da se gospodje iz večine stvarne kritike bojijo. Kar se nas tiče, podčrtujemo, da je bodoče delovanje občinskega odbora celjskega odvisno od večine, hi hočeš nočeš, mora upoštevati tudi stvarne, resne in koristne predloge opozicije, ako hoče, da se dela pozitivno in ustvarjajoče! Delavska socialistična opozicija, dasi maloštevilna, je dosedaj bila vedno stvarna in inicijativna. In taka hoče biti tudi v bodoče, ker delavski zastopniki niso prišli v občinski odbor za parado ali kaj vem za kaj, pač pa zaradi resnega dela v korist občana, posebno delavskim. Če bo pa naša delegacija v bodoče, po krivdi večine, prisiljena revidirati stališče in taktiko, bo znala tudi to napraviti javnosti brez strahu zagovarjati. Za eventuelne posledice pa že sedaj odklanjamo vsako odgovornost! Dixi!

Dnevne novice.

Zmaga socialistov pri volitvah v Švici.

Pri zadnjih volitvah v švicarski parlament so socialisti dosegli znaten napredek, tako da so sedaj najmočnejša skupina. Udeležba je bila nad 90 odstotna in je bilo izvoljenih 59 socialistov, dočim imajo vse ostale stranke 66 mandatov. Za predsednika parlamenta bo torej izvoljen socialist.

Nemška socialdemokracija pred volilnim bojem.

V 1. 1927 je nemška socialdemokratska stranka narasla za 232 na 8462 podružnic. Rdeči teden od 6. do 13. novembra 1927 je dal 51.474 moških in 13.199 ženskih članov ter 74.774 novih naročnikov. Po ravnomer izdanem letnem poročilu je imela stranka na koncu leta 1927 686.130 moških in 181.541 ženskih članov, torej skupno 866.671 organiziranih socialdemokratov. Strankina organizacija je razdeljena na 33 okrajev cele republike. V lanskem letu je imela stranka 7.674.509 mark, t. j. okroglo 107 milijonov Din dohodkov in izdatkov. V blagajni se je v začetku leta 1928 nahajala vsota od 746.790 mark ali okroglo 10 in pol milijona dinarjev kot prebitek. Letni članski prispevek za moške člane 11 mark t. j. 154 Din, za ženske pa 5.50 mark ali 77 Din. K temu seveda pridejo še razni prispevki kot naročnina za liste, revije, prispevki za strokovne organizacije kakor tudi za kulturna in športna društva itd. Vsako četrtletje plačajo člani še posebej za Internacionalo in sicer moški po 20 in ženske po 10 pfenigov. Pri državnem strankinem odboru postaja za socialistično izobrazbo kinocentrala s kompletno opremo: 2 voza s filmi in govorilniki (Lautsprecher) ter pripravi za predvajanje filmov. Da se more uspešneje vršiti socialistična propaganda, je stranka nabavila 30 osebnih avtov po 4 sedeže. Na čelu strankinega gibanja stoje kraji: Hamburg, Berlin, Magdenburg, Leipzig, Franken, Hanover, Schleswig-Holstein, Dresden, Breslava, Thüringen itd.

Socialistična stranka Nemčije poseduje 188 strankinih listov, ki se tiskajo v 128 lastnih tiskarnah; samo 9 listov se tiska še v drugih tiskarnah. Celokupno število naročnikov na gornje število strankinih listov, ki skoraj vsi izhajajo dnevno — »Vorwärts« dvakrat na dan — znaša 1.188.401. Na vsakih 100 socialističnih volilcev odpade 15.23 naročnikov in na vsakih 100 politično organiziranih sodrugov odpade 137 naročnikov na strankin tisk.

Temu primerno se razvijajo tudi druge strankine panoge, ki tvorijo zopet močne veje na drevesu nemškega delavskega pokreta. Njegove korenine poganjajo vedno globlje v tla delavnega ljudstva in bo rodilo 20. maja zopet obilen sad. Tudi mi se veselimo tega napredka, samo potrebno je eno: da namreč tudi posnemamo nemške sodruge!

Ločitev cerkve od države v Turčiji. Turčija, do pred kratkim ena najbolj reakcionarnih ter v kulturi zaostalih držav, se neverjetno hitro modernizira — vsaj v versko-kulturnem oziru. Svojega zadnjega sultana so res kot psa pognali po svetu ter jeli pometati s tisočletnimi običaji, katerim je bil islam začetek in

konec, ker je bila podlaga vsemu mohamedanstvu sveto pismo — koran! Turčija je postala republika in si je dala moderno ustavo, ki je baje posnetek švicarske ustave. Vendar pa se je vrnila v to novo ustavo ena pogrška in sicer ta, da se je en člen glasil, da je mohamedanska cerkev državna. Pred kratkim je staval nek poslanec predlog, da se naj ta člen ustave črta, kar se je tudi takoj sprejelo. Ta ločitev cerkve od države v Turčiji je povzročila na Angleškem veliko pozornost; to pa z ozirom na milijone mohamedancev, ki bivajo v angleški državi. Tozadevno postopanje v Turčiji na Angleškem pozdravljajo, ker se s tem pretrgajo one vezi, ki so dosedaj vezale indijske mohamedance s Turčijo. Angleška pozornost se koncentrira zlasti na arabske mohamedance.

Inozemski učitelji proučujejo rdeči Dunaj! »Arbeiter Zeitung« poroča, da so se v sredo dne 11. t. m. znašli na Dunaju delegati francoskih, holandskih, bolgarskih in jugoslovanskih učiteljev, ki so bili sprejeti od mestnega šolskega sveta. Predsednik sodrug Glöckel jim je podal sliko razvoja Dunaja v zadnjih letih zlasti na šolskem polju. Povabil je učitelje, naj si šole sami ogledajo, da si zamorejo napraviti lastno sodbo. — Gospa Pihamel je izjavila v imenu »Syndicat nationala«, ki obsega 78000 učnega osebja Francije, da je vznemirjena nad vsem, kar je videla in slišala. Na Francoskem so učitelji že dosegli, da so na njihovih šolah vse knjige z vojno, vojaško ali šovinistično vsebino odstranjene. Ravnotako vidijo oni nezprosen boj proti vojnim in vojaškim igračam, da ne bodo otroci imeli pojma o sabljah, puškah in kanonih, da ne bodo, ko odrastejo, smatrali to orožje za nekaj za družbo samoumevnega ter isto upotrebljavali. Le na ta način bo mogoče vzgojiti novo generacijo ljudi. — Poslanec dr. Negnestatiz Bolgarije je izrekel v imenu njegove skupine najprisrčnejšo zahvalo za sprejem na Dunaju. Za Jugoslovane je izrazil Josip Skovič njih radost, da jim je bilo omogočeno študirati uresničitev najnovejših pedagoških stremeljenj na dunajskih šolah. Nato je odgovoril s. Glöckel, da predstavljajo učitelji silno internacionalno silo, ako svoje moči postavijo v službo za spravo med narodi. Diplomatom se ni posrečilo, zato bodo poskusili učitelji. Pod strokovnjaškim vodstvom so potem obiskali pouk, razne skrbstvene zavode in končno stanovanjske zgradbe. — Ja, to je »Wienersystem«, bi rekli naši klerikalci!

Opozorilo. S 1. aprilom so krojaški pomočniki v Splitu stopili v stavko. Ondotni mojstri so poslali v Ljubljano svoje agente, da jim preskrbijo več štrajkbreherjev. Mesto posredovalca in sprejemanje stavkokazov je sprejel načelnik ljubljanske zadrage g. Kerstnič. Že itak so Slovenci na jugu na slabem glasu, a g. Kerstnič nas hoče čisto diskreditirati. Oglašal je po meščanskih časopisih, da išče krojaške pomočnike. V javnosti si ni upal direktno povedati, da jih rabi za Split, ko pa so prišli pomočniki k njemu po delo, jih je hotel napotiti v Split.

A tega ni povedal, da stojijo tam pomočniki v stavki. G. Kerstnič, izbrali ste si slabo delo, katero Vašemu mestu kot osebi načelnika ne dela čast. Krojaški pomočnik.

Podlistek smo morali v tej številki vsled preobilice ostalega gradiva izpustiti.

Konferenca »Svobode« in drugih delavskih kulturnih društev se bo vršila v Celju 22. t. m. Konferenca ima izvesti organizacijo vseh delavskih kulturnih društev v eno kulturno matico. Na konferenco pridejo tudi zastopniki iz Hrvatske. Radi tega je seja širšega odbora »Svobode«, sklicana prvotno za ta dan, preložena na kasnejši čas.

Vestnik »Svobode«.

Plenarna seja širšega odbora »Svobode« je sklicana za nedeljo, dne 22. aprila ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Marksov trg 2-II, z dnevnim redom:

1. Poročilo o organizacijskem in finančnem stanju »Svobode«.
2. Formiranje podzvez in ujedinenje z društvom izven »Svobode«.
3. Letošnje prireditve »Svobode« (zlet v Studencih, proslava 10-letnice Cankarja, 100-letnice Tolstaja, 60-letnice Sinclair-a).
4. Razno.

Ta konferenca ima napraviti prve sklepe o reorganizaciji Zveze in o ujedinenju Zveze pevskih društev in drugih delavskih kulturnih organizacij s »Svobodo«. Vse podružnice se pozivajo, da v svojem lastnem interesu izpolnijo vsa navodila in zahteve, ki jim jih je pismeno sporočil centralni odbor.

Književnost.

»Pod lipo«, leposlovna, poljudno-znanstvena in politična revija za slovensko delovno ljudstvo v Jugoslaviji, Avstriji, Italiji in Ameriki. Izšla je že 4. številka te zanimive in lepe delavske revije s sledečo vsebino: Mile Klopčič: Noč; Iz svetovne književnosti: Luciano Tolgore: Premogar; Covington Hall, New York: Jaz-stroj; Maks Barthel: Rusiji. S. K.: Thermidor; Bratko Kreft: V pričakovanju smrti. Ivan Molek, Chicago: Mojemu poetu. Seksualni problemi: S. J. Cederbaum: Dvajset ur v potniškem jerbazu. Ivan Vuk: Homo homini lupus; Historični: Pereči problemi. Listek. Na platnicah: Mrtvim sodrugom — žrtvam prirode — v spomin. Iz delavskega športnega gibanja v Jugoslaviji. Zveza delavskih telovadnih enot v Čehoslovski. Iz delavske telovadne in športne internacionale. Dunajski delavski telovadci. Revija »Pod lipo« izhaja v Ljubljani. Naroča se pri upravi na Aleksandrovi cesti št. 7. Stane za celo leto Din 46. Posamezna šte. 4 Din. — »Pod lipo« prav toplo priporočamo našim sodrugom. Vsak misleč socialističen delavec mora poznati in čitati »Pod lipo«!

Maribor.

Kasarne so baje šle po vodi, ampak ne po Dravi, marveč po — Savi, ker se je odločalo pri Stolu sedmorice, kot tretji in najvišji instanci, o tožbi mariborske mestne občine proti vojnemu erarju za večjo najemnino treh vojašnic, ki so last mestne občine in za katere erar plačuje najemnino, ki je morda pred vojno v zdravi valuti odgovarjala, ki pa je danes pravcata bagatela in znaša nekaj nad 30.000 Din letno. — Klerikalci niso hoteli, da bi se bilo preje erar tožilo, dokler niso oni prišli na krnilo na občini, ker so se bali, da ne bi socialistični župan prišel v prijeten položaj, da bi imel dovolj denarja v kasi in pa da se ne bi reklo, da je to socialistična zasluga. Zato so si gospodje to rezervirali za čas, ko bodo oni na vladi. In tako se je tudi zgodilo. Dr. Leskovar se na take reči zelo dobro razume. Zato je on aranžiral proces proti erarju v dvojni nadi, da bo pokazal, kaj on zna in da so klerikalci in samo oni tisti, ki znajo in ki imajo resničen interes na dobrobiti mestne občine in končno pri takem večmilijskem procesu se še nekaj zasluži. To pa samo mimogrede! Smelo trdimo, da je demagogija s kasarnami prinesla črnim tisto hvalisano relativno večino. Klerikalci seveda sami niso bili zmage v tem procesu sigurni, ampak korajžje so si dali ter zidali zlate gradove — v zraku. Sedaj pa ta polom, ki sicer socialistov ni iznenadil. Pač pa so bili demokraci v tej zadevi solidarni s klerikalci, ker so oni to tudi najbrže v »nacionalnem« bloku z njimi skuhal. A najbolj pa je zanimivo to, kot se govori in kar klerikalne »viteze« najbolj karakterizira, da je bila tožba zavrnjena radi neke pogrške v sestavi tožbe?! — Obširneje se bomo s tem bavili, ko dobimo uradno potrdilo.

Seja mariborskega občinskega sveta se bo vršila v četrtek, dne 19. aprila, ter bo,

kakor slišimo, poleg že naznanjenega dnevnega reda poročal tudi g. Leskovar kot bivši župan in istočasno tudi pravni zastopnik mestne občine o sijajno dobljeni — reci izgubljeni — tožbi napram vojaškemu erarju glede najemnine za vojašnice, katera je bila ravno te dni zavrnjena zaradi formalne napake.

Esperantsko društvo v Mariboru naznaja vsem članom, da se bo redni občni zbor za društveno leto 1928 vršil v petek, dne 20. aprila 1928 ob 20. uri v posebni sobi hotela Halbwidl v Jurčičevi ulici. Dnevni red: Poročilo odbora o preteklem društvenem letu. Volitev novega odbora. Slučajnosti. — Prijatelji esperantskega gibanja dobrodošli! Odbor.

Knjižničarka Delavske zbornice. Na zadnji seji upravnega sveta, Del. zbornice v Ljubljani je bila nastavljena Rozi Krištofova za knjižničarko v Mariboru. S tem v zvezi se dela sedaj z vso silo na otvoritvi knjižnice.

Celle.

Uradni dan OUZD. Tako se glasi naslov sestanka, ki ga je sklicalo vodiljubljanskega OUZD za sredo, dne 11. aprila v malo dvorano Narodnega doma. Predvsem je treba ugotoviti, da ni na mestu, da se taki »uradni dnevi« vršijo na delavnici, ker ne delavski in obrtniški zastopniki ne morejo se teh sestankov udeleževati v onem številu, kot bi se lahko udeležili, ako se vršijo na nedeljo ali praznik. To velja posebno za interese iz oddaljenih krajev. Na dnevnem redu tega sestanka je bila »preureditev« (ali ne morda ukinitve? Op. dop.) uradove poslovalnice v Soštanju. Tako vsaj so se glasila vabila na ta sešestanek. Menda radi premajhne udeležbe sta šla gg. predsednik Krek in ravnatelj dr. Bohinjec preko tega vprašanja ter sta se omejila na poročilo o stanju OUZD v splošnem. Poročilom je sledila debata v katero sta poleg drugih posegla tudi ss. Böhm in Komavli, ki sta gospode sklicatelje opozorila na nedostatke, ki se pri poslovanju institucije dogajajo in pa na nekatere važne stvari, ki se dogajajo v nekaterih celjskih podjetjih v zvezi z bolniškim in nezgodnim zavarovanjem. Govorilo se je tudi o vprašanju posebnega okrožnega urada za mariborsko oblast. Večina debatanov je pledirala za to, da se za mariborsko oblast ustanovi poseben okrožni urad, gospoda zastopnika OUZD sta pa iznašala argumente, ki govorijo proti delitvi v dva okrožna urada za Slovenijo ter izjavila, da je stvar za enkrat preuranjena. Kakor rečeno o vprašanju »preureditve« okoliša soštanske ekspoziture se ni poročalo, vendar so se navzoči soštanski zastopniki delodajalcev izjavili odločno proti eventualni ukinitvi te ekspoziture. Da so tudi delavci odločno proti ukinitvi, se samo ob sebi razume. Izgleda, da so gospodje od OUZD ta odpor slutili že pred otvoritvijo sestanka, vsled česar so poročilo o tem vprašanju opustili in mislimo, da ga bodo dali — ad acta!

Velenje.

Prvi maj se bo pri nas kljub razcepljenosti in raznim političnim nasprotstvom vršil enotno, kar je edino prav. Proslava edinega delavskega praznika bo precej obširna; kolikor znano, se namerava prirediti na predvečer bakljada po koloniji in sicer z godbo na čelu. Na dan 1. maja dopoldan shod v Rudarskem domu. Popoldan pa vpripori dramski odsek istotam Etnin Kristanovo igro »Zvestoba«, nakar že danes opozorjamo delavstvo, ker igra predstavlja boj za obstanek pravic, katerih je tudi danes tako malo. Pred in po igri bo z izbranimi komadi koncentrirala rudarska godba, kar bo slavnost poveljevalo. Na shodu ne sme manjkati noben delavec, pa naj si bo tega ali onega političnega prepričanja.

Študenti pri Mariboru.

Dne 13. aprila smo spremili na pokopališče v Studencih umrlega sodruga Jakoba Kunsta, vpokojenega mizarja delavnice drž. železnice. Pogreba se je udeležilo ogromno število sodrugov in sodružic, ne samo iz Studencev, ampak tudi iz okolice, kar je najlepši dokaz, da je bil rajnik vseskozi priljubljen oseba. Na odprtem grobu se je od umrlega v imenu socialistične stranke poslovil sodrug Grčar iz Maribora v slovenskem in nemškem jeziku z gniljivimi besedami in opazili smo pri tej priliki marsikatero starejšega sodruga s solzami v očeh. Pogreba se je udeležila tudi železničar. godba, pevsko društvo »Frohsinn« in krajevna organizacija SSJ v Studencih korporativno z zastavo.

Umrli je bil do leta 1922 kot mizar bivše južne železnice na Dunaju nepretrgoma 35 let in je neumorno deloval v raznovrstnih funkcijah delavskih organizacij in bil ob enem skozi 28 let v odboru bolniške blagajne. Leta 1923 se je kot 69letni starček vr-

nil v njegovo slovensko domovino, misleč, da tukaj v miru in pokoju preživi svoja zadnja trudapolna leta. Na žalost se je zmotil, ker domovina njemu ni nudila to, kar je on pričakoval in kar bi bilo potrebovalo njegovo rablo zdravje. — Socialistična stranka in delavske organizacije so zgubile z njim enega najagilnejših članov in boriteljev za delavski pokret.

Pripomniti moramo, da je tokrat g. kapucin, ki je vodil pogrebne ceremonije, ravnal povsem korektno in pravilno in da se ne moremo pritoževati, kakor lansko leto pri pogrebu sodruha Heinca. Sorodnikom in vdovi umrlega izrekamo na tem mestu naše sožalje. Bodi mu zemlja lahka in slava njegovemu spominu! — Odbor krajevne organizacije v Studencih.

Senovo.

Na velikonočni ponedeljek je priredila krajevna organizacija SSJ protestno zborovanje radi odtegljajev rudarske zadrge, ki je razbliknilo vso demagogijo političnih nasprotnikov. Kakor že znano, se je vršil 4. marca t. l. v Trbovljah občni zbor II. rudarske skupine, ki si je prisvojil na iniciativo bernotovcev, skupno z demokrati in klerikalci, proti našim sodrugom sklep za brezposelnost. Delavstvo rudnika Rajhenburg si je pa osvojilo na tem protestnem zborovanju sledečo resolucijo:

Enoglasno zahteva, da rudarsko glavarstvo ne potrdi sklepa delegatov II. rudarske skupine, ki je bil sprejet 4. marca t. l. v Trbovljah.

Ker se je za mesec februar že odtegnilo, zahteva najenergičnejše, da se neupravičen odtegljaj nemudoma vrne in da ostane po starem, to je 0.50 Din mesečno.

Nemudoma zahteva razveljavljenje II. rudarske skupine in volitev zaupnikov po zakonu o zaščiti delavcev.

Razlogi:

Delavstvo je do skrajnosti izčrpano in ne prenese več nobenih odtegljajev, kajti njegovi prejemki so že tako minimalni, da že skoro za življenje ne zadostujejo.

Kot državljani smatrajo, da je dolžnost države in podjetnikov, da oni podpirajo najprej brezposelnost, potem šele delavstvo.

Delegati II. rudarske skupine iz Rajhenburga razen enega klerikalca, ki ga izključujemo, itak niso glasovali za ta fond, radi tega smo še posebno upravičeni zahtevati razveljavitev sklepa drugih delegatov iz drugih revirjev.

Op. poročevalca: Delavci, marsikaj boste še izvajali, če se boste skupno, nesebično borili v razredni Socialistični stranki. Ne verujte že več in ne nasedajte demagogijam s klerikalne in demokratske stranke, kajti stvarno sta samo dve stranki, to je delovno ljudstvo in kapital.

Trbovlje.

Kakor je že pokazal sedanjí tukajšnji občinski zastop, v katerem odboru ima delavstvo večino, dovolj smisla in razumevanja za napredek občinskega gospodarstva in je že storil v teh borih mesecih, odkar vlada na občini, mnogo koristnega dela, je pred par tedni sprejel in odobril tudi službeno pragmatiko za občinske uslužbence, kar je za nas občinske nameščence jako važno, ker imamo po njej jasno izražene vse dolžnosti in pravice. Ta službena pragmatika se je pogrešala v tukajšnji občini že dolga leta. Sedanjí občinski zastop pa je pokazal za to največ smisla in zadevo tudi uresničil, za kar se mu najiskrenejše zahvaljujemo. Občinski odbor si pridobiva dandanevno na ugledu. — Uslužbenici trboveljske občine.

Igra Bratje sv. Bernarta, katero je priredil dramatični odsek »Svobode« v ponedeljek, dne 9. aprila ob 4. uri popoldne, je doživela zelo lep uspeh. Dvorana je bila zopet nabito polna. Kako delavstvo rado poseča prireditve naše »Svobode«, naj izpričuje že to dejstvo, da, kadar ona nastopi s kakšno prireditvijo, so vse vstopnice že v predprodaji razprodane. Igra sama na sebi je resen umotvor, ki da mnogo misliti in batí se

je bilo, da preprosta publika ne bo našla v njej razumevanja. Ali zgodilo se je ravno nasprotno. Toliko pazljivosti že dolgo nismo opazili pri nobeni igri kot pri tej. Dejanje v igri se vrši nekako v polpretekli dobi in nam predločuje življenje Bratov sv. Bernarda nekega cistervijanskega samostana. Glavna snov dejanja se suče krog brata Pavla, ki gre na priprošnjo svoje matere v samostan. A tu spozna vso gnolobo samostanske družbe, prefriganost in intrigantstvo ostalih bratov, dočim je vmes tudi nekaj poštenih in dobrih, ki niso zaslepljeni z »duhovno vzgojo« verskega fanatizma. Pred večno zaobljubo samostanskega brata posluša Pavel glas svoje vesti in se odloči iz samostana. Reši tudi svojo sestro, da ni po zaslepljenosti svoje matere postala nuna. Igra je zelo tragična, dasi ji tudi ne manjka komičnih prizorov. Prav primerna igra za malo večje podeželske odrede, le scenerija prizadeva veliko truda. Igralci so častno izvršili svojo ne baš lahko nalogo, kar je vsekakor treba priznati, posebno sodr. Korimšek v vlogi brata Pavla. Prav posebno sta se tudi odlikovala sodr. Pavšek in Logar, dasi tudi ostalih ne smemo izključevati, kakor n. pr. sodr. Majdiča itd. Ob nastopu sodr. Jermana in sodr. Tržana smo se nasmejali do solz. — Po končani predstavi je sodr. Klenovšek, predsednik trboveljske »Svobode« čestital sodr. Majdiču k njegovemu stotemu nastopu na delavskem odru in k sedemletnici njegove dramatičnega udejstvovanja, nakar so mu zbrani igralci in »Svoboda« podarili šop rdečih rož in častno diploma.

Izkazana resnica! Ko smo socialisti zmagali v trboveljski občini in ko je bil za župana izvoljen sodr. Ignac Sitter, so od vseh strani začeli padati po njem neutemeljeni očitki, da bi omajali zaupanje ljudstva do njega. Blatili so ga in mu očitali, da je podrepanik buržuazije, da je glasoval za to in ono v oblastni skupščini, kar ni proletariatu v prid itd. Vsemu temu je storila konec sodnija, ki je dokazala, da so vsi ti očitki neutemeljeni in izmišljeni in izvirajo le iz politične nebrzdanosti in sovraštva. Tako je bila pri razpravi dne 27. marca t. l. urednica »Napreja«, Iza Prijateljeva spoznana za krivo pregreške klevete po § 52 tiskovnega zakona in obsojena na 10 dni zapora, 2000 Din denarne kazni, 2000 Din odškodnine za razžaljeno čast, na povračilo vseh pravnih stroškov ter na objavo sodbe na 1. strani »Napreja«. To je en slučaj. Drug slučaj je bil pa ta, da je moral g. Štruc, zaupnik II. rudarske skupine tudi javno preklicati svoje izmišljene in neosnovane klevete v časopisju. Ali ni bolje, biti resnicoljuben in pravičen, kakor pa podajati izjave po časopisih o samemu sebi, da je lagal?

Javna čitalnica D. R. N. razpolaga s sledečimi časopisi in revijami: Časopisi: a) slovenski: Slovenski Narod, Slovenec, Jutro, Delavska Politika, Trgovski list, Enotnost, Organizator, Ponedeljek, Delavec, Ujedinje-

ni Železničar, Domoljub, Ljudska samouprava, Odvetniška pisarna, Gasilec, Gostilničarski vestnik, Obrtni vestnik in Uradni list; b) hrvatski: Privatni namještenik; c) srbski: Radničko jedinstvo, Samouprava, Politika, Pravda, Radničke novine, Organizovani radnik, Glas slobode in Trgovski pomočnik; d) češki: Prumyslový vestník; e) nemški: Volksstimme, Industrie-Angestellten-Zeitung, Neue Freie Presse, Radio-Welt, Neue Illustrierte Wochenschau, Volk und Zeit, Arbeiter-Zeitung und Bildungsarbeit. Revije: a) slovenske: Razgled, Svobodna mladina, Življenje in svet, Ljubljanski zvon, Ženski svet, Mladika, Prerod, Mentor, Pod lipo, Kolektor, Vigred, Zdravje, Mladi junak, Prosvetni glasnik, Trgovski tovariš, Domači prijatelj, Čas in Lovec; b) hrvatski: Radnička zaštita in Nova Evropa; c) nemške: Der Kampf, Filmtechnik, Kosmos, Der Marxistische Blätter-Klassenkampf, Nord und Süd, Arbeit und Wirtschaft in Internationale Rundschau der Arbeit. Razne brošure in knjige: slovenskih 19, srbskih 4, madžarska 1, esperantski 2 in nemških 7. Ker razpolaga javna čitalnica z mnogimi lepimi stvarmi in so prispevki za posejanje iste majhni, najtopleje priporočamo vsakomur obisk te prepotrebne ustanove, kjer bo našel dovolj razvedrila.

Ruše.

Dne 6. t. m. ob 7. uri zvečer se je vršila prva seja novo izvoljenega občinskega odbora v dnevnim redom: volitev župana in štirih svetovalcev. Sejo je otvoril najstarejši občinski odbornik g. Erhatic (SLS). Za župana je bil izvoljen g. Gorisek (SDJ) z 9 glasovi; socialisti smo oddali prazne glasovnice. Za soodgovornost in za sodelovanje smo za socialistični klub zahtevali 3 svetovalce, kar odgovarja našim glasovom. Nato pa so se združi demokrati in klerikalci poživljali ter izvolili za svetovalce 3 pristaše SLS in enega demokrata. Nato je podal s. Magdič v imenu socialističnega kluba izjavo, da bo naš klub sodeloval v tem odboru, v kolikor bo izvajal naš program, v kolikor pa bo večina temu nasprotovala, bomo v kompaktni opoziciji. Povdarjal je, da so se vršile potom uradnih popravkov nezakonitosti z volilnimi imeniki, vsled česar je nastala ta skrupcana večina; izbrisalo se je več naših volilcev, favoriziralo pa se je klerikalce in demokrate. Na to povzame besedo g. Gorisek ter skuša oblatiti vse zastopni-

ke delavstva, povdarjajoč, da smo vsi samo v besedah za socializem, da pa se branimo vsake odgovornosti kot tudi dela v občini. Brani uradne popravke volilnih imenikov in izjavlja: Gospodje bivajo stalno tukaj in zato lahko dobijo tukaj pristojnost, delavci nikoli! Oni so le od danes do jutri tukaj! — Dejstvo pa je, da že več let tukaj bivajo in so tu zaposleni! — Nato mu s. Strnad odločno zavrne, da bi se mi branili odgovornosti ali dela za občino. Navaja, da je to izmišljeno, da se bomo socialisti vedno čutili odgovorne napram našim volilcem za stvarno delo v občini, medtem, ko se sedanja večina čuti odgovorna samo napram bogatim. Ob trideset 8. uri je predsednik zaključil sejo, nakar je s. Magdič vložil priziv glede volilnih imenikov neopravičencev. Vredno je pripomniti, da se je ta seja prvič vršila ob navzočnosti javnosti. V občinski hiši je bilo navzočih precej naših sodrugov, kateri so po končani seji izjavili, da ne bodo zamudili nobene javne seje, pač pa prihodnjic pripeljali še druge s seboj, kar je znak, da se ruški proletariat živo zanima za sedajnost in bodočnost občine. Na svidenje!

Listnica uredništva.

T. A. Ljubljana: Pride prihodnjič. — Vse dopisnike prosim, da pišejo kratko, sintetično. Opustijo naj vse nepotrebne dolgovoznosti, ker ne morem sicer nikoli vsega objaviti.

Mobilije vsakovrstne od navadne do najfinjše izdelave iz mehkega, trdega kakor tudi inozemskega lesa po najnižjih cenah. Samo lastna izdelava v Produktivni zadruzi mizarjskih mojstrov. S prvim majem zelo znižane cene, solidno in dobro delo kakor tudi enoletno jamstvo.

Maribor, Grajski trg šte. 3.

Delikatesna trgovina

FRANC KURINČIČ

Prijeten bufet za sedeže goste.
Maribor, Aleksandrova c. 31.

Širite naš list!

**Nabirajte
nove
naročnike**

POTNI KOVČKI

In usnjate torbice v vseh oblikah, gonilni jermeni za tovarne in žage, konjske opreme in pritlikline, gamaše, nahrtniki, ovratniki in torbice za pse, vse v največji izbiri pri

IVAN KRAVOS, Maribor, Aleksandrova c. 13.

Kovčki in torbice za vzorce in potnike se izdelujejo v lastni torbarski delavnici na Slomškovem trgu št. 6 v Mariboru.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898

MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38

Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarne pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

**Ali ste že preizkusili
„PROJA“ ječmenovo kavo?**

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.